855/10

Den 15. november 2010 blev i sag nr. 77.800:

xxxxx xxxx xxxxx
xxxxxxx xx xxxxx
xxxx xxxxxxxxxxxx

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren, der indtil den 1/1 2007 har haft ulykkesforsikring i PFA Pension, klager over, at selskabet har afvist at udbetale yderligere ménerstatning efter et ulykkestilfælde i september 2005.
Selskabet har i september 2007 udbetalt erstatning svarende til en méngrad på 20 %. Arbejdsskadestyrelsen har i december 2009 fastsat méngraden til 25 %, og klageren har i den forbindelse fremsat krav om udbetaling af yderligere ménerstatning. Selskabet har afvist at udbetale yderligere erstatning med henvisning til, at kravet er fremsat for sent over for selskabet, og at det derfor er forældet.

Den 1/11 2005 anmeldte klageren til selskabet, at hun den 30/9 2005 var blevet påkørt af en højresvingende bilist i et lysreguleret vejkryds, og at hun herved havde pådraget sig personskade. Der blev tillige fremsat krav over for skadevolderens motoransvarsforsikringsselskab.

Samtidig med skadeanmeldelsen modtog det indklagede selskab en begyndelsesattest fra klagerens daværende læge. Begyndelsesattesten var mangelfuldt udfyldt, og selskabet anmodede derfor om yderligere oplysninger. Efter flere rykkerbreve modtog selskabet den 11/9 2006 ny begyndelsesattest. Af attesten fremgår bl.a.:

"**3** Hvilke aktuelle klager fremfører patienten?

2. 77.800

Smerter i hø. skulder, bevægelsesindskrænkning, kan ikke sove på hø. side.
Hø. underben med sm. i knæ samt muskelskade under knæ. Ve. fod smerter over fodled.
Posttraumatisk stresssyndrom med angst for at færdes ude i trafik og tristhed. Psykiske mén.
…
5 Skadens eller sygdommens diagnose?
Dansk: Hjernerystelse. Skade på hø. skulder /ben - bløddelsskade. Ve. fod - bløddelsskade."

Ved brev af 22/9 2006 til klageren anerkendte selskabet ulykkestilfældet med forbehold for forudbestående lidelser.

Efter at have modtaget lægelige oplysninger fra skadevolderens ansvarsforsikringsselskab (to slutattester) udbetalte selskabet den 30/11 2006 acontoerstatning svarende til en méngrad på 5 %.

Efterfølgende modtog selskabet fra skadevolderens ansvarsforsikringsselskab ortopædkirurgisk speciallægeerklæring af 5/7 2007. Af erklæringen fremgår bl.a.:

"**Konklusion**
En 58-årig kvinde, som den 30. september 2005 som fodgænger blev påkørt af højresvingende bilist og ramt ved højre knæ og højre skulder. Var kortvarigt bevidstløs.

Efterfølgende har hun haft dels skuldergener med smerter og manglende evne til at løfte over vandret, og dels gener fra højre ben i form af løshedsfornemmelse, belastningssmerter og udtræthed.

MR-skanning af skulderen har vist lidt degenerative forhold omkring AC-led og supraspinatus.

Ved den objektive undersøgelse finder man nedsat bevægelighed i skulderen til omkring vandret og tegn på indeklemning og påvirkning af AC-leddet.

Dette kan godt tilskrives aktuelle skade i form af kontusionsfølger, også af AC-leddet. Jeg mener ikke der er tegn på forudbestående lidelse i denne region, selv om der har været whip-lash-læsion tidligere.

Ved højre knæ finder man en tydelig impression af muskulaturen, som tegn på partiel muskelskade, som også kan forklare hendes gener, men som dog kun giver begrænset mén i form af udtræthed.

Derudover har skadelidte nogen psykiske klager med angsttilfælde, som jeg ikke er gået nærmere ind i, men som godt kunne belyses bedre.

Skadelidtes gener fra skulder og knæ har været stationære det sidste års tid. Man kunne overveje oprensning og resektion af AC-leddet, men skadelidte er ikke interesseret i kirurgi.

Vedrørende knæet vil yderligere muskeltræning næppe bedre generne. Generne vurderes derfor stationære.

Med hensyn til de psykiske gener, er skadelidte opfordret til at kontakte egen læge mhp. evt. yderligere psykologisk bistand."

Selskabets lægekonsulent vurderede herefter méngraden, og selskabet fremsendte brev af 4/9 2007 til klageren. Af dette brev fremgår:

"**Du får erstatning for varigt mèn**

Vi har nu behandlet din sag færdig. Vi har vurderet, at du kan få erstatning fra din ulykkesforsikring. Du vil en af de nærmeste dage modtage en check på 646.069,74 kr.

Sådan har vi regnet udbetalingen ud
Vores lægekonsulent har vurderet, at du efter ulykkestilfældet har et varigt mén på 20 procent. Din forsikring giver dig dobbelt erstatning for méngrader på 5-50 procent. Det betyder, at når din méngrad er på 20 procent, vil du få udbetalt 40 procent af forsikringssummen, som den var på det tidspunkt, ulykkestilfældet skete. Din erstatning bliver på:

Forsikringssum:	2.123.047,00 kr.
40 procent af 2.123.218,80 kr.:	849.218,80 kr.
- tidligere udbetalt a conto erstatning	212.304,70 kr.
Til ubetaling nu	636.914,10 kr.
+ renter fra 14 dage efter Topdanmark modtog de sidste lægelige oplysninger, fra den 20. juli 2007 til den 6. september 2007	9.155,64 kr.
I alt til udbetaling nu	646.069,74 kr.

Vi skal samtidig gøre opmærksom på, at renterne er skattepligtig indkomst og skal derfor opgives til Skat.

Hvis generne bliver forværret
Din sag er nu afsluttet, men hvis følgerne efter ulykkestilfældet bliver væsentligt forværret, kan du kontakte PFA Pension for at få sagen taget op igen. Du bør være opmærksom på, at det skal ske senest 5 år efter den dato, hvor skaden skete.

Hvis du vil have sagen vurderet af Arbejdsskadestyrelsen
Er du ikke enig i vores afgørelse, har du mulighed for at få din sag vurderet af Arbejdsskadestyrelsen - vær opmærksom på, at det koster 3.800,00 kr. i gebyr til Arbejdsskadestyrelsen. Du vil dog få pengene tilbage, hvis Arbejdsskadestyrelsen fastsætter en højere méngrad.

Hvis du gerne vil have din sag vurderet af Arbejdsskadestyrelsen, skal du sende en check til os på 3.800,00 kr. - husk at skrive dit skadenummer på. Vi sender sagen og pengene videre til Arbejdsskadestyrelsen. Du vil derefter blive kontaktet af Arbejdsskadestyrelsen."

I sagen mellem klageren og skadevolderens ansvarsforsikringsselskab blev Arbejdsskadestyrelsen anmodet om at vurdere méngraden. Arbejdsskadestyrelsen fremkom

med sin vurdering den 10/10 2007. Méngraden blev vurderet til 12 %. Af Arbejdsskadestyrelsens begrundelse fremgår:

"**Begrundelse for méngrad**

Vi har lagt vægt på sagens lægelige oplysninger, herunder især:

- Speciallægeerklæring af 5. juli 2007 ved ortopædkirurg …
- Journal fra … Traumecenter
- Journal fra … Hospital

Det fremgår af ovennævnte speciallægeerklæring, at [klageren] har klager fra højre skulder i form af smerter ved løft, tidvise jag, og over at hun ikke kan ligge på siden. Fra Højre knæ angives dårlig gang og muskelfunktion. Det angives hertil, at hun har oplevet en del angsttilfælde efter skaden.

Ved objektiv undersøgelse findes nedsat bevægelighed i højre skulder og tegn på indeklemning af AC-leddet.

Vurderingen af méngraden er foretaget i samråd med vores ortopædkirurgiske speciallægekonsulent og på baggrund af styrelsens vejledende méntabel.

Vi har i vores vurdering lagt vægt på, at der er følger efter bløddelsskade i højre skulder med smerter ved funktion over vandret, ind i mellem smertejag samt nedsat bevægelighed (fremud 90/90 grader)

Vi har herefter vurderet, af følgerne modsvarer angivelserne i méntabellens punkt D.1.5.3.

> Efter tabellens punkt D.1.5.3 vurderes skulder, med daglige belastningsudløste smerter og middelsvært nedsat bevægelighed til aktivt frem-op og ud-op 90 grader, til 10 procent.

For så vidt højre knæ har vi lagt vægt på, at der er følger efter forstuvning i sideledbåndet i højre knæ med følelse af, at knæleddet bliver træt. Vi har også lagt vægt på, at den objektive undersøgelse er normal.

Vi har herefter vurderet, at følgerne er mindre end angivelserne i méntabellens punkt D.2.7.4, men at der er belæg for et tillægsmén på mindre end 5 procent.

Efter desuden at have forelagt sagen for styrelsens neurokirurgiske har vi vurderet, at der ikke er neurologiske gener efter aktuelle traume.

Vi har desuden vurderet, at traumet ikke indebærer et kvalificeret faremoment, det giver belæg for et psykisk mén efter méntabellens angivelser.

Méngraden efter hændelsen den 30. september 2005 er herefter vurderet til i alt 12 procent for ortopædisk skade."

Klageren var utilfreds med méngradsvurderingen. Hun var ifølge eget udsagn specielt utilfreds med, at Arbejdsskadestyrelsen ikke havde taget hensyn til psykisk mén, og at skulderskaden var blevet mere generende end først antaget. Skadevolderens ansvars-

forsikringsselskab hævede herefter méngraden til 18 % under henvisning til et lettere psykisk mén. Der blev i forlængelse heraf indhentet yderligere lægelige oplysninger.

Sagen blev på ny forelagt Arbejdsskadestyrelsen, som den 20/12 2009 vurderede méngraden til 25 %. Af Arbejdsskadestyrelsens begrundelse fremgår:

"**Begrundelse for méngrad**

Vi har lagt vægt på sagens lægelige oplysninger, herunder især:

- speciallægeerklæring af 23. juni 2009 fra ortopædkirurg …
- speciallægeerklæring af 5. juli 2007 ved ortopædkirurg …
- speciallægeerklæring fra psykiater … af 15. juni 2008,
- funktionsattest af 11. oktober 2007,
- journal fra … Traumecenter,
- journal fra … Hospital.

Vi har fastsat det varige mén på baggrund af vores vejledende méntabel og på baggrund af de foreliggende lægelige oplysninger.

Det fremgår af ovennævnte speciallægeerklæring, at [klageren] har klager fra højre skulder i form af smerter ved løft, periodiske smertejag, og over at hun ikke kan ligge på siden.

Ved objektiv undersøgelse findes nedsat bevægelighed i højre skulder og tegn på indeklemning af AC-leddet.

Vi har i vores vurdering lagt vægt på, at der er følger efter bløddelsskade i højre skulder med smerter ved funktion over vandret, ind i mellem smertejag samt nedsat bevægelighed (fremud 85/85 grader)

Vi har herefter vurderet, af følgerne modsvarer angivelserne i méntabellens punkt D.1.5.3.

> Efter tabellens punkt D.1.5.3 vurderes skulder, med daglige belastningsudløste smerter og middelsvært nedsat bevægelighed til aktivt frem-op og ud-op 90 grader, til 10 procent.

For så vidt højre knæ har vi lagt vægt på, at der er følger efter forstuvning i sideledbåndet i højre knæ med følelse af, at knæleddet bliver træt. Der er nedsat gangfunktion og periodiske smerter. Den objektive undersøgelse er derudover normal fraset en synlig muskelindkærvning.

Vi har herefter vurderet, at følgerne er lettere end angivelserne i méntabellens punkt D.2.7.4, men at der er belæg for et tillægsmén på mindre en 5 procent.

Vi har herudover lagt vægt på, at der er følger efter personpåkørslen i form af en posttraumatisk belastningsreaktion. Der er symptomer i form af angst, ubehag, træthed, svigtende opmærksomhed, forværret koncentrationsbesvær, søvnbesvær, og irritabilitet.

For et lettere posttraumatisk stresssyndrom gives efter méntabellen et tillæg på 10 procent.

Når der er tale om en skade, der omfatter flere af de områder, der er fastsat procenter for i méntabellen, sker der ikke automatisk en fuld sammenlægning af de forskellige procenter. Den samlede ménprocent vil blive fastsat efter et skøn, hvor det samlede funktionsniveau vurderes.

Det samlede mén er ud fra en skønsmæssig vurdering af det påførte funktionstab fastsat til 25 procent."

Klagerens advokat fremsendte herefter brev af 23/12 2009 til det indklagede selskab. Af dette brev fremgår:

"Jeg har bistået [klageren] i en erstatningssag over for Topdanmark, der repræsenterer skadevolder ved trafikuheldet, hvor [klageren] kom til skade.

I den sag er indhentet en vejledende udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen og jeg vedlægger kopi af udtalelsen af 20. december 2009. Som det fremgår, vurderer Arbejdsskadestyrelsen min klients méngrad til 25 %.

Jeg er bekendt med PFA Pensions brev af 4. september 2007 og at der blev udbetalt forsikringssum svarende til méngrad på 20 %.

Jeg hører gerne PFA Pensions bemærkninger til sagen, idet jeg dog forudsætter, at PFA Pension er enig i, at min klient skal have udbetalt yderligere forsikringssum, svarende til en méngrad på 5 %, og da min klient er berettiget til dobbelt erstatning, skal udbetales erstatning svarende til 10 %.

Jeg imødeser PFA Pensions snarlige bemærkninger."

Selskabet besvarede henvendelsen ved brev af 26/1 2010. Af dette brev fremgår:

"Vi må desværre meddele, at vi ikke kan udbetale yderligere erstatning da kravet er forældet.

Her er begrundelsen
Ifølge forsikringsbetingelsernes § 17 A stk. 1 skal *krav i anledningen af et ulykkestilfælde fremsættes overfor selskabet inden 6 måneder efter det tidspunkt, da forsikrede har fået kundskab om de omstændigheder (dvs. de senfølger), der begrunder kravet.*

Denne bestemmelse er aftalt med hjemmel i og i overensstemmelse med FAL § 30, stk. 2, som denne bestemmelse var affattet på tidspunktet for forsikringsaftalens indgåelse. Bestemmelsen har bevaret sin gyldighed også efter, at reglen i FAL § 30, stk. 2, er ophævet, jf. § 48, stk. 5, i lov nr. 523 af 6/6 2007.

Vi har i september 2007 fastsat en méngrad efter ulykkestilfældet på 20 procent. Denne méngrad er sammensat af punkt J 1 i Arbejdsskadestyrelsens méntabel - *let posttraumatisk belastningsreaktion* 10 procent og D.1.5.5 *tilbagevendende ledskred i skulderleddet* 10 procent.

Hvis [klageren] har haft et yderligere krav i forhold til den daværende helbredstilstand, skulle dette krav være rejst inden 6 måneder efter det tidspunkt [klageren] fik kendskab til kravet, hvilket er tilbage i september måned 2007 - umiddelbart efter vores afgørelse.

I Arbejdsskadestyrelsens afgørelse er der ikke tale om en forværring af [klagerens] helbredstilstand, men en afgørelse hvor der i første omgang ikke er taget højde for de posttraumatiske følger efter ulykkestilfældet. Disse følger var allerede medtaget i vores afgørelse og det er derfor vores opfattelse, at [klageren] allerede ved vores afgørelse i september 2007 kendte til de omstændigheder der begrunder kravet.

Derfor kan vi ikke udbetale yderligere ménerstatning i forbindelse med denne skade og vi betragter fortsat sagen som afsluttet."

Klageren har den 10/2 2010 indbragt sagen for nævnet. Af klagen fremgår bl.a.:

"PFA's begrundelse sker med henvisning til forsikringsbetingelsernes § 17 A stk. 1, hvor der angives en frist på 6 måneder for fremsættelse af krav regnet fra det tidspunkt, hvor forsikrede har fået kundskab om de omstændigheder, der begrunder kravet. Bestemmelsen fremlægges som bilag …

Det bemærkes, at PFA gengiver bestemmelsen forkert i sit brev. Hvor forsikringsbetingelsernes § 17 A stk. 1 i parentesen omtaler 'skadesfølger', som forklaring til hvad der menes med 'omstændigheder', så citerer bilag … bestemmelsen, som om der står 'senfølger' - formentlig for at få teksten til at passe bedre til de omstændigheder, man vil bruge den på.

Imidlertid er der ikke tale om anmeldelse af et krav - det er for længst sket. Der er tale om fastsættelsen af kravets størrelse. Det er i den forbindelse bemærkelsesværdigt, at PFA ikke henviser til betingelsernes § 17 C, der udtrykkeligt handler om 'Frist for indbringelse af afgørelser vedrørende méngrad'. Deri fastslås en 6 måneders frist for indbringelse af afgørelsen for Arbejdsskadestyrelsen, men - nok så vigtigt jfr. bestemmelsens stk.2 - at denne frist regnes fra det tidspunkt, hvor forsikrede har modtaget skriftlig oplysning om, hvornår fristen udløber, hvordan den afbrydes, samt virkningen af at fristen ikke overholdes.

Ved gennemgang af PFA's afgørelse af 4. september 2007 ses, at den eneste frist, der er angivet, er en frist på 5 år, såfremt følgerne bliver væsentligt forværret. Der er ingen fristangivelse på oplysningen om, at sagen i tilfælde af uenighed kan indbringes for Arbejdsskadestyrelsen."

Selskabet har over for nævnet fastholdt sin afgørelse. Til støtte herfor har selskabet i brev af 25/2 2010 bl.a. anført:

"**Begrundelse for at fastholde beslutningen**
Ifølge forsikringsbetingelsernes § 17 A stk. 1 skal krav i anledningen af et ulykkestilfælde fremsættes overfor PFA Pension inden 6 måneder efter det tidspunkt, da forsikrede har fået kundskab om de omstændigheder (dvs. de skadefølger), der begrunder kravet. Det vil her sige inden 6 måneder fra det tidspunkt, hvor [klageren] bliver gjort bekendt med PFA Pensions afgørelse (af 4. september 2007) om erstatningens omfang, da forsikrede allerede på dette tidspunkt var klar over de følger, ulykken blivende havde medført for hende.

Vi har i vores vurdering af sagen lagt vægt på, at der i Arbejdsskadestyrelsens fornyede afgørelse af sagen ikke er tale om en senere indtrådt forværring af [klagerens] helbredstilstand (dvs. ikke en anmodning om genoptagelse), men derimod en afgørelse, hvor der i første omgang ikke blev taget højde for de posttraumatiske følger efter ulykkestilfældet. Disse følger var allerede medtaget i PFA Pensions vurdering af sagen, og det er derfor vores opfattelse,

at [klageren] allerede ved vores afgørelse i september 2007 kendte til de omstændigheder, der begrundede kravet.

Når PFA Pension ikke tidligere blev gjort bekendt med Arbejdsskadestyrelsens afgørelse af méngraden fra 10. oktober 2007 og ej heller bekendt med det efterfølgende sagsforløb, som er beskrevet i den fremsendte klage til Ankenævnet, skyldes dette antageligvis, at forsikrede var tilfreds med PFA's afgørelse og blot ønskede, at Arbejdsskadestyrelsen forhøjede sin méngrad til PFA's niveau. Først da Arbejdsskadestyrelsen vurderede méngraden højere end PFA, opstod tanken om et yderligere krav mod PFA, man da var forældelsen indtrådt.

Vi skal naturligvis beklage, at vi i vores brev af 26. januar 2010 har citeret forsikringsbetingelserne ukorrekt, idet der netop er tale om 'skadefølger' - følger efter skaden (og ikke 'senfølger' - følger der er opstået og tilstødt senere). Vi beklager denne fejl, men det ændrer intet i forhold til den aktuelle sag.

Konklusion
Hvis [klageren] havde et yderligere krav i forhold til den daværende helbredstilstand, skulle dette krav være rejst inden 6 måneder efter det tidspunkt [klageren] fik kendskab til kravet, hvilket er umiddelbart efter vores afgørelse i september måned 2007.

PFA pension fastholder, at krav om yderligere ménerstatning er anmeldt for sent i forhold til forsikringsbetingelsernes regel om frist for anmeldelse af krav, da kravet først blev rejst i december 2009 og fristen for anmeldelse af kravet udløb omkring marts/april måned 2008."

Hertil har klageren i brev af 11/3 2010 til nævnet bemærket:

"PFA gør gældende, at kravet om yderligere mén-erstatning skulle have været fremsat indenfor 6 måneder efter, at skadelidte fik PFAs brev i september 2007, hvori de fastsætter mén-graden til 20 %. PFA anfører, at på dette tidspunkt skulle skadelidte have haft kendskab til kravet og henviser til forsikringsbetingelsernes § 17, A, stk. 1.

Hertil bemærkes, at denne bestemmelse ifølge sin ordlyd vedrører forældelse for anmeldelse af krav i forbindelse med et ulykkestilfælde. PFA anfører selv at skadelidte anmeldte krav den 1. november 2005 - en måned efter ulykken.

PFA forsøger herefter at få det til at se ud som om, at kravet om regulering af mén-graden i virkeligheden er et helt nyt krav - men der er ingen begrundelse for at dette skulle være tilfældet. Derimod ligger det fast, at der oprindeligt var konstateret skade ved skulder, ved knæ og en posttraumatisk følge.

Ved sin afgørelse af 4. september 2007 meddeler PFA alene, at den samlede mén-grad ansættes til 20 %.
…
For skadelidte er der tale om en samlet mén-grad omfattende alle de oprindelige anmeldte skader og uden specifikation af de enkelte skaders mén-ansættelse.

Yderligere anføres i ovennævnte skrivelse (bilag …), at skadelidte kan indbringe afgørelsen for Arbejdsskadestyrelsen - uden nogen som helst fristangivelse for, hvornår dette skulle ske.

Endelig anføres, at der er en 5-års frist for genoptagelse, hvis skaderne skulle forværres.

For skadelidte var det herefter helt naturligt at begære Arbejdsskadestyrelsens afgørelse af mén-graden fra oktober 2007 i TopDanmark-sagen genoptaget - den afgørelse ville samtidig være retningsgivende for mén-vurderingen i forhold til PFA.

Det bestrides således, at der er tale om et nyt krav. Det bestrides, at Arbejdsskadestyrelsen har taget stilling til skader, som ikke også var anmeldt for PFA.

Det gøres gældende, at PFA efter indholdet af sine egne betingelser og sit brev af 4. september 2007 - bilag … - er forpligtet til at behandle skadelidtes begæring, og at et afslag på forhøjelse af méngraden vil kunne indbringes for Arbejdsskadestyrelsen.

Det bemærkes særskilt, at når PFA på side 3, næstsidste afsnit kaster sig ud i antagelser om skadelidtes tilfredshed med PFA's afgørelse, så er det grundløs spekulation - eller tilsværtning, for nu at bruge den korrekte betegnelse for adfærden. Rent faktisk begærede skadelidte méngraden fastsat til mindst 30 % under sagens behandling i Arbejdsskadestyrelsen. Så PFAs antagelser er også på dette område uden hold i virkeligheden.

Det har stedse ligget i kortene, at efterregulering kunne komme på tale, når Arbejdsskadestyrelsen havde truffet sin afgørelse. Det stred ikke mod forsikringsbetingelserne, og det var i tråd med PFA's egen skrivelse af 4. september 2007 - bilag ... Og PFA kunne - hvis de ville - jo have bragt § 17, C i anvendelse, hvis man syntes det trak ud. Det kunne de have gjort allerede i brevet af 4. september 2007."

Herefter har selskabet i brev af 8/4 2010 til nævnet anført:

"Det er PFA Pensions opfattelse, at der skal sondres mellem anmeldelse af forsikringsbegivenheden, der er reguleret af bestemmelsen i forsikringsaftalelovens (FAL) § 21, og anmeldelse af krav i anledning af forsikringsbegivenheden, der er reguleret af bestemmelserne om forældelse i FAL § 29 (og tidligere § 30, som er gældende i denne sag).

Forsikringsbegivenheden blev anmeldt den 1. november 2005, og efter at have foretaget skadebehandlingen afsluttes sagen med udbetaling af en erstatning svarende til 20% mén den 4. september 2007. Herved er der truffet en afgørelse i PFA Pension, og herefter er sagen afsluttet i PFA Pension. Hvis forsikrede herefter mente, at hun havde krav på en større udbetaling, måtte hun fremsætte krav herpå.

PFA Pension fastholder, at bestemmelsen i forsikringsbetingelsernes § 17 A, stk. 1, omfatter alle krav, der måtte fremsættes mod PFA Pension både ved skadens anmeldelse (anmeldelse af forsikringsbegivenheden anses at indeholde et krav på udbetaling af den til méngraden svarende erstatning, som typisk ikke kan fastslås før stationærtidspunktet) og ved senere ønske om ændring af kravet, hvad enten det skyldes utilfredshed med afgørelsen eller senere forværring af helbredet. Derfor er et krav om yderligere erstatning (restkrav), der er et selvstændigt krav, også indeholdt i forsikringsbetingelsernes § 17 A, stk. 1.

Samtidig må vi henlede opmærksomheden på, at PFA Pension ikke på noget tidspunkt, i perioden fra sagen sendes i Arbejdsskadestyrelsen via Topdanmark og frem til december 2009, er blevet informeret om status i sagsbehandlingen i Arbejdsskadestyrelsen og dermed har det været ubekendt for PFA Pension, hvilke krav [klageren] rejste i forbindelse med ménfastsættelsen og sagens indbringelse for Arbejdsskadestyrelsen.

PFA Pension fastholder, at krav om yderligere ménerstatning er anmeldt for sent i forhold til forsikringsbetingelsernes regel om frist for anmeldelse af krav, da kravet først blev rejst i december 2009, og fristen for anmeldelse af kravet udløb omkring marts/april måned 2008."

Efterfølgende har klageren i brev af 17/4 2010 til nævnet anført:

"En naturlig læsning af PFAs egne forsikringsbetingelser fører til at § 17 C stk. 1 og 2 omfatter den fremsatte begæring om forhøjelse af méngraden. Det ses ikke forklaret af PFA, hvordan man kan se bort fra denne bestemmelse i den foreliggende sag.

Det noteres at PFA mener, at deres § 17 A, stk. 1 også omfatter ændring af méngraden - men det medfører at § 17 C ikke længere har nogen betydning - og medfører en tilsidesættelse af kravet om at forældelsesfristen alene kan gøres gældende, hvis den er konkret informeret og konsekvenserne er anført. Det findes ikke i overensstemmelse med den gældende retstilstand for forsikringsaftalen.

Endelig bemærkes, at PFA anfører at § 17 A, stk. 1 også gælder ved senere ønsker om ændring af kravet - 'hvad enten det skyldes utilfredshed med afgørelsen eller senere forværring af helbredet'.

Hertil bemærkes at PFA udtrykkelig i sit brev af 4. september 2007 - bilag … - anfører en **5 års frist** for anmeldelse af væsentlig forværring. Det er åbenlyst, at PFA på dette tidspunkt ikke anså § 17 A, stk. 1 for at omfatte sådanne tilfælde.

Endelig skal det bemærkes, at det er fuldstændig irrelevant om PFA var bekendt med behandlingen af TopDanmark-sagen i Arbejdsskadestyrelsen, hvis begæringen om forhøjelse af méngraden i øvrigt er fremsat inden forældelse er indtrådt."

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"**§17. Frister og Forældelse**
A) Frist for anmeldelse af krav og forsikringsbegivenhed

Krav i anledning af et ulykkestilfælde skal fremsættes over for selskabet inden seks måneder efter det tidspunkt, da forsikrede har fået kundskab om de omstændigheder (dvs. de skadefølger), der begrunder kravet.
…
C) Frist for indbringelse af afgørelser vedrørende méngrad
Når forsikrede har modtaget selskabets afgørelse vedrørende méngrad, skal forsikrede inden seks måneder efter modtagelse af meddelelse om selskabets afgørelse foranledige sagen indbragt for Arbejdsskadestyrelsen, idet selskabets afgørelse ellers skal anses for tiltrådt af forsikrede.

Stk. 2. Fristen regnes fra det tidspunkt, hvor forsikrede har modtaget skriftlig meddelelse fra selskabet med oplysning om, hvornår fristen udløber, hvordan fristen afbrydes samt virkningen af, at fristen ikke overholdes.

D) Forældelse
I det omfang andet ikke følger af disse forsikringsbetingelser, forældes krav, der er begrundede i forsikringsaftalen, i henhold til lovgivningens regler."

11. 77.800

Nævnet udtaler:
Selskabet har ikke som foreskrevet i forsikringsbetingelsernes § 17 og forsikringsaftalelovens § 30, stk. 1, adviseret forsikringstageren om, hvornår fristen udløber, hvordan fristen afbrydes, samt virkningen af at fristen ikke overholdes.

Retsvirkningen af denne undladelse er ifølge lovens § 30, stk. 1, at bestemmelsen ikke kan gøres gældende mod forsikringstageren. Klagerens krav er derfor efter nævnets opfattelse alene underkastet de almindelige forældelsesfrister, således som disse er angivet i forsikringsaftalelovens § 29, før lovændringen 1/1 2008 henholdsvis overgangsbestemmelserne i § 48.

Selskabet har anset kravet for forfaldet i 2007. Da kravet således ikke var forældet ved advokatens henvendelse den 23/12 2009 finder nævnet, at selskabet var uberettiget til at afvise kravet som sket.

Derfor

b e s t e m m e s :

Selskabet, PFA Pension, skal anerkende, at klagerens krav på yderligere erstatning ikke var forældet ved advokatens henvendelse den 23/12 2009, og skal genoptage sagsbehandlingen.

Poul Sørensen